

פרשת שמיני

נושא השבוע: מותר ואסור

נושא השבוע

החוקים לגבי עבודת הקודש היו חוקים קפדניים ביותר, והאבחנה בין קודש לחול היתה נוקשה. חטאם של בני אהרן, **נדב ואביהוא**, היה כפול. הם הקטירו קטורת לפני ה' למרות שלא נצטוו לעשות כן ולא זו בלבד אלא שהקריבו אש זרה, כלומר הם הקטירו על גחלים שנלקחו לא מעל מזבח העולה אלא ממקור אחר. העונש שקיבלו השניים הוא בדרך של "מידה כנגד מידה" – הם הקריבו אש זרה וסופם בא על ידי האש. כנגד האש שבאה לא מלפני ה' נשרפו השניים באש שבאה מלפני ה'. יש הטוענים שהסיפור בא להסביר את דחייתן של חלק ממשפחות הכהונה האהרנית ואת העובדה שהכהנים מבני אהרן התייחסו על **אלעזר ואיתמר**, בני אהרן הצעירים.

מה פרשה

- **המשך פרשת המילואים** – הקורבנות שהקריבו אהרן ובניו ביום השמיני.
- **חטאם של נדב ואביהוא** – אשר הקריבו "אש זרה" והאסון שפקד אותם לכן – נשרפו ומתו.
- **בעלי חיים טמאים וטהורים** – הפרשה מפרטת כללים לגבי בעלי החיים המותרים או האסורים באכילה ומתייחסת לשאלת ההטמאות על ידי נבלתם. מן הבהמה מותר לאכול כל מפרסת פרסה ושוסעת שסע פרסות ומעלת גרה. מחיות המים – כל אשר לו סנפיר וקשקשת. מן העופות נמנים עשרים מינים, ומשרץ העוף – "אשר לו כרעיים ממעל לרגליו לנתר בהן על הארץ", כגון הארבה החגב והחרגול.

נושאים לשיחה

ניתן לפתוח ברשימות "מותר ואסור" שקיימות בחיי התלמידים (כדאי לרשום אותן על הלוח). לאחר מכן ניתן למיין ולדון בהבדלים: אלו חוקים של "מותר ואסור" הגיוניים ואלו חוקים נקבעו ואנו לא מבינים את פשרם? אלו חוקים בלתי משתנים לעולם ועל אלו חוקים ניתן לערוך משא ומתן? מי קובע את החוקים, וכיצד? **ניתן לשאול** את התלמידים האם גם הם "ממציאים" חוקים של מותר ואסור למשחק בין חברים, בין האחים בבית, או בכתה? מה הם השיקולים לקביעת החוקים?

חשוב לדון בשאלה, מה חשיבותה של קביעת גבולות. מדוע חשוב שהורינו יקבעו חוקים בבית? מה יקרה אם הכל יהיה מותר וכל ילד יעשה כרצונו? צריך להדגיש כי הגבולות שומרים עלינו מפני סכנות ממשיות וכן יוצרים סדר, בטחון, ונותנים מרחב והגנה לכל אחד מאיתנו.

מ ד ר ש

המדרש עוסק **בהבדלים בין הגבולות הקיימים בגילאים השונים**. במקרה זה ההבדל הוא בין בוגרים לילדים. תחילה, עדיף להתמקד בשיחה עם התלמידים על ההבדלים ביניהם לבין אחיהם או חבריהם הצעירים. במדרש מתואר מעמד של תפילה בבית הכנסת, בחג הסוכות, בו החזן (העובר לפני התיבה) מקריא את התפילה, והקהל עונים אחריו באורח מוסכם: "הללויה". הילד הקטן, עונה במתכוון שטויות, מתוך רוח שובבות וניתן לראות את הפער בקבלת המעשה בין האב שמתייחס אליו בסלחנות, לבין הקהל המחמיר, המצפה מהאב לגעור בילד.

ניתן לפתוח בשאלה: על אלו דברים **סולחים** לילדים קטנים יותר ועל אלו לא, אלו רגשות מעוררת בהם ה"אפליה" לטובת הקטנים, מצד שני ניתן לעמוד על דברים המותרים להם ושנאסרו עליהם לפני כמה שנים (ללכת לבד לחבר, ללכת לישון מאוחר), השוואה זו תמחיש שההגבלות אינן שרירותיות.

ניתן להמשיך ולהשוות בין הדברים האסורים להם אך מותרים לבוגרים יותר (אחים, הורים, מורים); האם הם מבינים את ההצדקה של האיסורים? האם יש איסורים שמפריעים להם? האם הם חשים שלא מעריכים אותם כבוגרים? ניתן אף להעלות דוגמאות ל"אסור ומותר" בכיתה, ולהביא דוגמאות למצב שהכללים ישתנו כאשר התלמידים יגלו **בגרות ואחריות**.

לפי המקור של המדרש, הסיפור מסתיים במותו של הבן. אנו בחרנו שלא להביא סוף זה לתלמידים, אולם המסר ברור – הגבולות שומרים עלינו מפני סכנות.

ניתן ליצור "חוקה כיתתית". כך התלמידים יהיו שותפים לקביעת ההגבלות וההיתרים שמעצבים את חיי הכתה ויוכלו להזדהות אתם ועם עתם קיומם של כללים. כדאי לחלק את הכתה לקבוצות של חמשה תלמידים, כשכל קבוצה מחליטה על מספר מסוים של חוקים (בסך הכל כדאי שיהיו כ- 10 כללים, שכן חשוב לשמור על כך שיהיו **מספר קטן** של כללי "אסור", אחרת החוקה תיראה מאיימת ובלתי מעשית). לפני החלוקה יש להדגיש את מטרת החוקים: יצירת אווירה חברתית נעימה, מניעת פגיעה בזולת, הטלת אחריות על התלמידים (כמו נקיון הכתה, אוירה שקטה בשיעור ובהפסקות). את החוקה יש לכתוב על גליון גדול שיהיה תלוי דרך-קבע בכתה, ואולי לקבוע אף "תורני משפט" שיהיו אחראים על האכיפה ועל השילוט.